

Не біймося «руського мира», будуймо український світ

Українці повинні будувати свій український світ, незалежно від того, де вони перебувають, вважає глава Української греко-католицької церкви, Верховний архієпископ Святослав Шевчук. Радіо Свобода зустрілося з Блаженнішим Святославом у польському Вроцлаві, де відбулося засідання Постійного Синоду УГКЦ — органу, який допомагає Верховному архієпископу управляти Церквою в Україні та за її межами. Греко-католицькі єпископи розмовляли про стратегію розвитку церкви, зокрема про духовну опіку над українськими емігрантами. Глава УГКЦ поділився з Радіо Свобода своїми міркуваннями щодо еміграції та гарячих мовних дискусій в Україні.

— Ваше Блаженство, українцям, які емігрують з України, доводиться чути, що вони безвідповідально ставляться до долі вітчизни, що вони зрадники. Яка Ваша думка з цього приводу?

— Абсолютно ні, я працював серед емігрантів — і в Греції, і в Італії. Я і тепер їх відвідаю всюди, де є наші люди, а нема наших структур. Це добрі люди, які виїхали з України не від легкого життя, чи в пошуках кращого клімату. Можливо, навіть, що це найкращі люди. Ми бачимо, що з України сьогодні виїжджає середній клас, нас це не може не турбувати, тому наша церква намагається зробити все для того, щоб з одного боку мінялося суспільство в Україні, а з іншого, щоб ті наші люди, які опинилися за межами батьківщини, мали духовну опіку в своїх громадах, у своїй церкві, у своєму обряді, і своєю мовою. Ми йдемо за нашими людьми. Я б сказав, що географія нашої церкви сьогодні є географією руху наших емігрантів (якщо мова йде по нашу церкву у світі, поза межами України). І завжди наша церква йшла за нашими людьми

ми для того, щоб український світ міг розбудовуватися там, де, можливо, його не було, щоб ми могли побачити якусь позитивну сторону феномену еміграції що, безперечно, сьогодні є складним і болючим для українського суспільства

— В Україні точаться бурхливі дискусії про статус української та російської мов. Як Ви вважаєте, яким цей статус повинен бути?

— На це питання відповім однозначно — державною мовою повинна бути тільки українська. Чому? Тому що ведення другої державної мови спричинить зникнення української мови в Україні. Сьогодні багато аналітиків говорять про те, що якщо російська мова стане другою державною, то вона посилить шалений процес русифікації, який сьогодні відбувається в Україні. Дехто говорить, що такої русифікації не було навіть за часів Советського Союзу. Тому, коли йдеться про державну мову в Україні, то вона повинна бути одна — українська, бо це запорука її збереження і розвитку.

(Закінчення на 10 сторінці)

Податель сенсу

Катехизм УГКЦ вчить: «Святий Дух вносить сенс в історію людства, скеровуючи її до Христа — Божественного Логоса» (пар. 256). Люди завжди і всюди потребують почуття сенсу свого життя, впевненості в тому, що їх труд, страждання, але й любов та радість мають значення, яке не є ілюзією. Зберігаючи міру речей, пам'ятаючи про випробування, яке доводилось переносити старшим поколінням в попередньому столітті, треба сказати, що ми є свідками великої драми — втрати надії, свого роду синоніму сенсу, серед багатьох європейців.

В країнах півдня Європи, особливо ослаблених кризою, радикально збільшилась кількість самогубств. Народи, які вирізнялися життєрадістю, перед лицем економічного загрози виявляються безпорадними. Треба розпрощатися з переконанням, для деякого колись майже аксіомою, що розвиток має лінійний характер,

що кожному наступному поколінню житиметься краще від попереднього.

Тому особливо актуальними стають слова з коліноприклонної молитви, другої з трьох, що їх читається в Неділю П'ятдесятниці ввечері: «Ось зі страхом стою перед тобою, кинувши в глибину твоєї милості відчай» (Закінчення на 9 сторінці)

Візит Глави УГКЦ до Польщі

«Відкрийте нам джерело вашої надії»

Глава Української Греко-Католицької Церкви приїхав до Вроцлава, щоби працювати разом з іншими нашими єпископами, які прибули сюди з різних закутків світу, але це не була єдина мета його приїзду, він також хотів бути разом з цією часткою Церкви, яка живе та молиться саме в Польщі.

Близько тисячі вірних прибуло у суботу 26 травня до храму Успення Пресвятої Богородиці в Лігниці, щоби взяти участь у Літургії, вислухати слова Божого, особисто зустрінутися й прийняти благословення з рук Блаженнішого Святослава Шевчука.

Глава УГКЦ приїхав до Вроцлава у середу 23 травня, щоби взяти участь у черговій сесії Постійного Синоду. Разом з ним прибули владика, члени цього ж Синоду: архієпископ Ігор (Возняк), Митрополит львівський, архієпископ Василій (Семенюк), Митрополит тернопільський, владика Павло (Хомницький), єпарх стамфордський, владика Давид (Мотюк), єпарх едмонтонський та владика Богдан (Дзюрах), секретар Синоду Єпископів УГКЦ. Метою зустрічі владик була підго-

товка програми та праці Синоду Єпископів УГКЦ, який в цьому році прохидитиме у вересні в Канаді.

Парафія УГКЦ в Лігниці працює від 1957 року, коли-то б. п. отець Володимир Гайдукевич почав відправляти перші богослужіння користаючи з гостинності латинських священників. Вітаючи в порогах храму Блаженнішого Святослава парох о. Мирослав Драпала пригадав історію парафії й зокрема звернув увагу на віддану працю в неї сьогоднішнього Перемисько-Варшавського Митрополита Івана Мартиняка, який зібрав та скріпив громаду, навчив любити Євхаристійного Христа. Греко-католики Лігниці не мали власного храму, отож і появилася ідея вознести його. І так сталося.

(Закінчення на 4 сторінці)

Після закінчення Літургії в Лігниці.

Ховати і хрестити. Великого бажати!

У двомісячнику «Патріярхат» (ч. 5/2011) надруковано переклад англomовної (з часопису «The Ukrainian Weekly») статті Андрія Сороковського, під тривожним заголовком «Хто нас поховає?». Автор аналізує невтішну статистику християн — мирян і священників — східної традиції в США і Канаді. Як католики, так і православні української/русинської традиції протягом пів століття втратили навіть 90 % вірних. Так само зменшилось число семінаристів і рукопожених у священство. Остання, четверта хвиля еміграції не є таким життєдайним джерелом нових сил, як післявоєнна.

Дефіцит місцевих священників доповнюють служителі з України, Аргентини чи Бразилії, але, пише Сороковський, «ці країни потребують священників для своїх вірних». Крім цього «нумеричного» аргументу, американський публіцист формулює культурно-духовний: «навіть найкращий пастир, який не є місцевим уродженцем, може не розуміти потреби парафіян з нерідної йому культури. Сильна, стійка Церква не може залежати від «імпортованих» священників».

Розв'язку проблеми автор вбачає у відродженні Церкви, яке сприятиме зростанню поваги до священства. Конкретним кроком мало б бути створення інституції вищої освіти, «яка б плекала священників і монахів покликання» серед чоловіків і жінок. Формула повинна бути відкрита для всіх християнських традицій, щоб студенти «уникнули спокуси

зробити із однієї традиції ідола або фетишу», а шукали «найкраще в кожній із них». Таким чином молоді люди, збагачені цілим надбанням Сходу, матимуть альтернативне бачення сучасності і не будуть боятися викликів постмодерного світу. Що потрібно для здійснення цього задуму: фінансів, викладачів та спільноти батьків і студентів, перераховує Сороковський. Але перш за все — «сміливих, творчих і далекоглядних християн, чоловіків і жінок. Чи під силу їм це завдання».

Почавши в мінорному тоні — питанням про служителя похорону — автор статті закінчує візією можливого розвитку, який залежатиме від життєспроможності американських східних католиків. Заголовок його статті можна б, отже, розбудувати, додаючи запитання — «хто хреститиме наших нащадків». Такий підхід був би відпо-

віддю на заклик, який скерували до УГКЦ її єпископи. В паситирському посланні з нагоди 120-літнього ювілею Патріарха Йосифа (Сліпого) наш Синод звертається до всіх греко-католиків словами Безстрашного Ісповідника: «Великого бажайте». Це слова парадоксальні, бо написані на засланні: «Тисяча дев'ятсот п'ятдесят сьомий рік... Йосиф (Сліпий), вже як Митрополит, перебуває на засланні в с. Маклаково Красноярського краю. Неволя, утиски, заборона священнодіяти. Як багато людей із нинішнім способом мислення мріяли б у його ситуації бодай повернутися до рідного краю і тихенько дожити свого віку, щоб нічим не зачепити страшного карального маховика». Бажати великого християнин може, бо, як сповідуємо в Літургії, «милість великого Бога і Спасителя нашого Ісуса Христа» є з нами. Бо «великий Господь наш і велика сила його» (Пс 146. 5). Господь великий і сильний, але ці його прикмети не проявляються в історії згідно з людськими уявленнями. Навпаки — їх запереченням: лагідністю, прощенням, непротивленням злу злом. Патріярх Йосиф бажав великого. Через кілька років після

написання тих слів вийшов на волю і бажання втілює в життя.

По суті стаття Сороковського має універсальний щодо діаспори характер. І в нас, у Польщі, статистичні тенденції подібні. Так само можна б перерахувати: фінанси, викладачі... Відносна «молодість» нашого перебування у діаспорі проявляється, все-таки подивудливим, будівельним подвижництвом навіть малих громад. В цьому аспекті ми «сильна, стійка Церква». Чи буде так і в інших аспектах, насамперед в ділянці покликань — залежить від «сміливих, творчих і далекоглядних християн, чоловіків і жінок». Загальний клімат у Польщі цьому не сприяє. Але ми тут навчилися йти проти течії. Безперечно, питання перспектив функціонування Церкви, включно, а може насамперед, в прозаїчному матеріальному аспекті забезпечення життя душпастирів вимагає відвертої розмови. Не одного молодого чоловіка, а певно й кандидатку до монашого життя, це відлякує від рішення сказати «так». В ці місяці, коли молоді люди вирішують про свій життєвий шлях не гасимо в них Духа. А всі великого бажаймо!

о. Богдан Панчак

«Пентархія»:

**Найстарші Церкви нагадали,
що Україна — не канонічна територія
Російської Православної Церкви (РПЦ)**

1-3 вересня 2011р. на Фанарі у Константинополі (Стамбул) відбувся Собор (Синаксис) п'яти найдавніших православних церков (Пентархія). Окрім іншого, на соборі були прийняті рішення, які напряму стосуються українського православ'я.

Патріярхи чотирьох найстарших церков світу і предстоятель Автокефальної церкви Кіпру закликали Російську православну церкву дотримуватися своєї канонічної території. Про це повідомляє Релігійно-інформаційна служба України з посиланням на Християнський портал КІРІОС.

Християнський портал КІРІОС зазначає, що «цими словами пентархія натякнула на невизнання канонічного статусу Української православної церкви Московського патріярхату як «невід'ємної частини» Московського патріярхату, оскільки в Томосі про автокефалію Православної церкви в Польщі, виданому в 1924 р., Константинопольський патріярхат констатував, що ніколи законним чином не відмовлявся від своєї юрисдикції над Київською митрополією. Стосовно ж всієї Московської патріярхії та її канонічних кордонів Константинопольський Собор дотримується Томосу 1589 р., згідно з яким територія нинішньої України не входить до складу Московського патріярхату.

При цьому КІРІОС згадує коментар УПЦ Київського патріярхату, який говорить, що пентархія — це спосіб Константинопольського патріярхату дати зрозуміти РПЦ, «хто в домі господар».

Під час зустрічі офіційної делегації Константинопольського патріярхату з президентом України 24 березня 2005 р. глава делегації Вселенського престолу архієпископ Скопельський Всеволод (Майданський) заявив: «Матір Церква, Константинопольський патріярхат, вважає, що її дочка — Москов-

ський патріярхат — має ту канонічну територію, яка існувала в цій Церкві до 1686 року. Підпорядкування Київської Митрополії під Московську Церкву (1686) було здійснено Патріярхом Діонісієм без згоди і затвердження Святого і Священного Синоду Великої Церкви Христової».

А 26 липня 2008 року у своєму Зверненні до Українського народу Патріярх Варфоломій сказав: «Українська церква сім століть належала до канонічної юрисдикції Вселенського Патріярхату, тобто від часу хрещення Великим Київським князем св. Володимиром В. (988 р.) аж до її анексії до Російської держави за Петра I (1687)».

Своїм Коментарем п'ять найдавніших православних церков (Пентархія) підтвердили, що погоджуються з тим, що визнають Російську православну церкву (як і інші національні церкви) в тих межах, в яких вони були утворені. У випадку з РПЦ — це територія Московського царства й московського патріярхату відповідно до Томосу 1589 року, тобто без земель України та Білорусі.

«Пентархія» — (від грец. «п'ять» і «влада» — п'ятивладдя) — система верховенства в християнській церкві п'яти патріярхів (Риму, Константинополі, Олександрії, Антіохії, Єрусалиму), при першості Риму, що відбулося після IV Вселенського Халкідонського собору (451), коли був встановлений Єрусалимський патріярхат.

Повний текст за інтернетною адресою: <http://ukrslavo.org.ua>

(ред)

На Сході України УГКЦ

**виконує місію Євангелізації для тих, хто цього потребує,
— Патріярх Святослав (Шевчук)**

На Сході України УГКЦ насамперед намагається голосити Слово Боже серед греко-католиків і йде до тих, хто цього потребує. Таку позицію висловив Патріярх УГКЦ Святослав (Шевчук) в інтерв'ю для Радіо Ватикану під час свого перебування у Римі, де він брав участь у черговому засіданні ROACO (об'єднання благодійних організацій, що допомагають Східним Католицьким Церквам).

Патріярх Святослав зазначив, що обставини існування УГКЦ у різних регіонах України мають свої відмінності.

«На Сході України ми маємо великі парафії, які потребують допомоги. Ми йдемо на ті терени для того, щоби відповісти на потреби наших людей, які там опинилися в силу різних обставин і потребують нашої душпастирської опіки», — сказав він.

«Крім того, ми є відкриті до завдання проголошувати Добру Новину, проповідувати Євангеліє усім людям, які цього потребують. Тут ми чітко і ясно намагаємося пояснити, що ми маємо на меті перш за все проголошення Доброї Новини тим людям, які належать до нашої Церкви, або не є приналежними до жодної Церкви, але шукають правдивої Христової Церкви. І ось, таким чином, наші громади там формуються і ми намагаємося послужити», — продовжив думку першоєрарх.

Глава УГКЦ підкреслив, що завдання кожної Церкви і УГКЦ,

зокрема, полягає в проповідуванні Євангелія. В Україні у силу багатьох обставин виросло кілька поколінь, які не ходять до церкви і не ідентифікують себе з жодною конфесією. Тому Церква, як вважає Патріярх Святослав, повинна йти до них і повертати до віри, Бога.

«Ось тут є велике завдання для всіх християн. Зокрема, наше завдання, щоби якраз і здійснювати оцю нову євангелізацію. Вона якраз і полягає в тому, щоби донести до сучасного українця цю традиційну проповідь Євангелія, але можливо в сучасний, новий спосіб, щоби він міг сприйняти це Христове Євангеліє і стати справжнім живим християнином» — наголосив Патріярх УГКЦ Святослав (Шевчук).

(ap)

Блаженніший Святослав Шевчук.

Пам'яті українським героям

Александрів Куявський кожному свідомому українцеві утотожнюється з похованням жовнірів Армії УНР. Це місце пам'яті, яке засвідчує про спільну боротьбу поляків і українців з більшовицьким ворогом. Це символ боротьби за вільну Польщу та Україну.

Війна у 1920 році закінчилася укладенням польсько-більшовицького перемир'я. Зате українські союзники були інтерновані в кількох таборах на території Польщі. В таборах, в яких прийшлося їм жити, панував український дух. Крім військових занять велося культурно-освітнє життя. Діяльність театрального гуртка, кіно, оркестру, видавання часописів засвідчують про активність українців у табірному житті. Бажання спільної молитви у рідній мові спричинилося до організування васної табірної церкви.

Померлих вояків Армії УНР хоронили на притабірному цвинтарі, на якому приятелі насипали курган завершений запорізьким хрестом з тризубом. Освяченою у 1921 році козацькою могилою до війни опікувалися

українці, які жили в околицях Александрова Куявського. Так було до II світової війни.

У 1991 р. з ініціативи Омеяна Вішки та у під-

тримці місцевих влад, Об'єднання українців у Польщі, Комітету національної пам'яті та Посольства України відновлено зруйнований військовими діями місце спочинку героїв України.

2 червня 2012 р. на Александрівській некрополії українців відбулася уже 19 раз врочистість та екуменічна молитва за упокій душ померлих з участю православних, греко-католицьких, римо-католицьких та протестантських священників і вірних.

Українську греко-католицьку церкву репрезентував військовий капелан о. Богдан Ситчик з Ординаріату польового греко-католицького деканату.

На завершення врочистості делегації від організацій з України, місцевої влади, громадських, політичних та культурних організацій поклали вінки та запалили свічі на могилі. Українську громаду репрезентували Генеральний Консул Мирон Янків з Гданська, делегації гуртків ОУП з Білого Бору та Гданська, делегації українських шкіл з Білого Бору та Бартошиць, редактори тижневика „Наше слово” та українці з Торуня, Александрова Куявського та інших місцевостей. Приємно, що у цьому заході беруть також участь представники учнів місцевих шкіл і таким чином поглиблюють історичні знання про польсько-українські взаємини.

Любомира Тхір

Літургія на кладовищі полонених в Александрові Куявському.

Квіти від польської та української делегацій.

Поклонитися тлінним останкам українських військових прибули представники громад з цілої Польщі.

Ювілей 55-ліття існування парафії у Дзежгоню

Напередодні храмового свята, в суботу 2 червня 2012 року, у церкві Зіслання Святого Духа в Дзежгоню, пройшли урочисті відправи з нагоди ювілею 55-ліття існування греко-католицької парафії у цьому місті.

Основною подією у згаданому дні була Архієрейська Літургія, яку очолив Митрополит Іван Мартиняк. При престолі поруч із Владикою стали місцевий парох — о. П. Габорчак, а також о. митрат А. Сорока, о. П. Гудко, о. Я. Гостинський, о. І. Галушка, о. Ю. Кравецький, о. Р. Стороняк. Серед гостей були м.ін. делегація римо-католицького духовенства Дзежгоня з кс. пралатом І. Чайковським, голова Повітової Ради штумського повіту — Й. Шевчун, бургомістр Дзежгоня — К. Шевчун, директор Дому культури — В. Демко. При чисельній присутності мирян, величаво звеніли звуки літургійних співів, у виконанні парафіяльного хору Успенської церкви з Варшави.

Найосновніші дати та події, які протягом 55-ліття, становили про існування парафії Зіслання Святого Духа в Дзежгоню, це м.ін...

- Перша Божественна Літургія у греко-католицькому обряді, відправлена о. Богданом Гриником 7-го січня 1957 р. (тоді ще у римо-католицькому костелі).

- Згода єпископа римо-католицької курії в Ольштині на відкриття греко-католицького душпастирства у Дзежгоню та ведення Літургії у східному обряді, у костелі Зіслання Св. Духа, який з часом став власністю парафії.

- Перша Літургія відправлена о. Євстахієм Хархалісом, на Великдень у 1957 р. — дійсний початок існування парафії (о. Є. Хархаліс був парохом до кінця свого життя, тобто до 1991 р.).

- Ювілеї душпастирського життя о. Є. Хархаліса та роковини його супружества з дружиною Євгенією.

- Врочисті святкування: у 1988 р. — 1000-ліття Хрещення Русі-України, у 1993 р. — посвячення церкви Єпископом Іваном Мартиняком після генерального ремонту, у 1995 р. — святкування 400-ліття Берестейської унії.

Зламним моментом було прибуття до парафії о. Андрія Сороки. Тоді у роках 1988-1992 було проведено генеральний ремонт святині. Храм пристосовано до відправлення візантійської літургії, в тому числі м.ін. заінстальовано іконостас. Від 1990 р. душпастирську опіку перейняв о. Євген Кузьм'як а від 1996 р. парохом парафії Зіслання Св. Духа є о. Петро Габорчак.

Після закінчення Божественної Літургії, Митрополит освятив відреставровані образи, які прикрашають стіни нашого храму. Потім, всі присутні мали змогу послухати концерт у виконанні парафіяльного хору Успенської церкви з Варшави та камерного хору „Ізпрежди віка” з Ольштина. Для всіх спраглих та проголоджених підготовлено холодні і теплі напитки та солодке тісто. На жаль погода не посприяла і тому усі заходи розважального характеру, які відбулись на вільному повітрі, відносно швидко закінчились.

Юрій Сулим

Хлібом-сіллю вітаємо Вас Владико в порогах нашої святині.

Привітання від наймолодших парафіян.

«Відкрийте нам джерело вашої надії»

(Продовження з 1 сторінки)

Владика Петро Крик, Митрополит Іван Мартиняк, Блаженніший Святослав Шевчук, Владика Володимир Ющак.

На порозі лігницької церкви.

«Многая літа» — наш дорогий Патріярше.

Хор лігницької парафії.

Храм заповнився вірними з цілої Вроцлавської єпархії.

Сьогодні це простора, обладнана іконостасом та прекрасно розписана витонченими фресками церква і будинки приходства. Храм повинен завжди бути повен вірних, проте перед нами виклик часу, лаїцизм та вже добровільна міграція. Отож присутність серед вірних Блаженнішого Святослава, це велика підтримка, бо ж бачать вони живу Церкву, таку, яку заповітував сам Христос.

Літургію разом з Главою УГКЦ, крім членів Постійного Синоду служили ще Перемисько-Варшавський Митрополит Іван Мартиняк, Вроцлавсько-Іданський Ординарій Володимир Ющак, Владика Петро Крик з Німеччини, близько тридцяти отців з обох єпархій УГКЦ в Польщі, латинські священники та парох лігницької євангелічно-аутзбурзької парафії.

У проповіді до лігничан та прочан, що прибули до лігницької церкви Блаженніший Святослав висловив велику радість від зустрічі: сьогоднішня подія дуже зворушлива, бо ми справді разом з вами можемо відчутти єдність, а відтак велич нашої Церкви-мучениці, яка розсіяна по різних країнах, різних культурах і яка може проповідує різними мовами, але вона єдина. Вона українська, вона є спадкоємницею хрещення святого Володимира і відкритою для всіх, хто сьогодні до неї прислухається...

Зокрема Блаженніший нагадав про сумну, 65 річницю переселення, яку згадуємо у всіх наших громадах: «Ця трагедія переселення болючим шрамом пройшла по тілі нашого народу і Церкви, яка спричинила втрату споконвічних батьківських земель. Ті люди, які були змушені покинути церкви, домівки, гроби своїх предків, свою матір-землю, можливо як ніколи на цих нових землях почували себе сиротами, можливо, стали трати духа але тоді почали шукати своєї Церкви, горнутися до неї, бачити що саме Церква є духоносною. І в ній, і з неї може початися нове життя, нова історія...

Ми сьогодні прибули до вас в контексті чергової сесії Постійного Синоду єпископів УГКЦ. Можливо, своєю присутністю, разом з єпископами з цілого світу, з України, зі Сполучених Штатів, Канади ми хочемо вам засвідчити оці Господні слова: «Ми не залишимо вас сиротами». Ми про вас пам'ятаємо, ми про вас молимося. Ми сьогодні хочемо засвідчити вам і цілому світові, що ви є нашими дітьми, дітьми отої Церкви, що хоче пригорнути вас усіх до свого серця і дати вам Духа Святого, якого носить у собі, дати можливість відкрити нову сторінку історії нашої Церкви, яка вже пишеться тут у Вроцлавсько-Іданській єпархії.

Особливо звертаюся до молоді, яка сьогодні тут так численна, тому що Лігниця в історії побуту наших вірних на цих землях була особливим молодіжним центром, де довкола нашої школи ховалося наше сьогодні і наше майбутнє. З цієї школи, звідки вийшло десять священників, троє сестер і багато інших науковців, діячів культури, які розвивають нашу спільноту і приєднуються до розвитку нової, сучасної польської держави. Вітаючі мене в пороз храму молодь попросила мене: «Відкрийте нам джерело вашої надії». Дуже глибоке, навіть вимогливе питання. Дорога молоде! Цим джерелом сили нашої Церкви є Отець Небесний. Він зближується до кожного з нас у Сину. Силу, про яку мене питаєте, можемо здобути силою і діянням Святого Духа. Це джерело, яке сьогодні Церква хоче справді

відкрити для вас. Шукайте його у тілі тої Церкви, яка є для вас матір'ю, бережіть її, розвивайте. Несіть її як найбільший скарб нашого народу».

На закінченні літургії та зустрічі з Главою УГКЦ, кожен присутній у храмі підходив до нього, щоби поцілувати патріарший хрест і цим самим отримати особисте благословення.

Свято, яким була літургія очолена Патріярхом, зустріч з ним та присутніми владиками, не закінчилося з виходом з храму. Організатори задбали ще про те, щоби паломники змогли також підкріпитися й набрати сил перед дорогою до своїх домівок. На цей час прицерковний майдан замінився у велелюдну трапезу.

У неділю вранці Блаженніший Святослав разом з іншими єпископами та священниками служили літургію у вроцлавській катедрі Воздвиження Чесного Хреста. Перед входом до храму Главу, єпископів, священників та запрошених гостей привітали о. Андрій Міхалишин з дітьми й запросили його увійти до середини.

Потужний готичний храм наповнився вірними, яких могло бути близько вісімсот осіб. Нічого дивного, адже це була виняткова неділя. Вітаючі Блаженнішого перед іконостасом вроцлавської катедрі, Владика Володимир Ющак коротко нагадав історію греко-католицької парафії у Вроцлаві та історію храму, який від шістнадцяти літ залишається її власністю. Владика Володимир привітав гостей, між якими знайшлися між іншими: Архієпископ Ігор Возняк, Архієпископ Василій Семенюк, Владика Павло Хомницький, Владика Давид Мотюк, Владика Богдан Дзюрах, Митрополит Іван Мартиняк, Владика Петро Крик, латинський Митрополит вроцлавський Мар'ян Голембевський, вроцлавський єпископ Анджей Семеневський, свідницький єпископ Адам Балабух. Прибули також представники місцевої адміністрації та органів влади міста Вроцлава.

У проповіді Глава УГКЦ наголосив на потребі збереження єдності Церкви, незалежно від того, в яких краях вона несе своє послання: «Сьогодні для нас, владик, для мене, як Глави нашої Церкви і для членів постійного синоду, цей день є днем великої радості і єднання. Наші владика приїхали з різних країн світу, з України, з Канади, зі Сполучених Штатів Америки, для того щоб з вами тут, у цьому древньому місті Вроцлаві, у цьому соборі молитися, а відтак відбувати чергову сесію Постійного Синоду єпископів нашої Церкви. Щоби пояснити вам зміст нашої радості і цієї хвили, яку переживаємо, Господь

Блаженний Святослав Шевчук.

Храм Успення Пресвятої Богородиці у Лігниці.

Перед іконостасом лігницької святині.

Вроцлавські діти очікують Патріарха.

До вроцлавської катедри прибули також латинські єрархи.

Храм заповнений вицерт парафіянами і гістьми.

Бог нам посилає, як завжди на Божественній Літургії своє Слово...

Про що просить під час Тайної вечері наш Спаситель свого Небесного Отця? Він просить про єдність і каже «Так як ти Отче є в мені і я в Тобі. Таку саму єдність, яка є в нас, дай їм, щоби і вони були одно». Але причиною тої єдності, задля чого Христос вимолює оту єдність для своєї Церкви, для своїх апостолів — щоби світ пізнав, що ти мене послав. Без єдності проповідь апостолів буде невирігідною...

Єдність української Церкви у цілому світі ґрунтується на тому, що вона має єдиного Духа Святого, який діє через неї, має єдину віру в єдиного Бога в трьох особах і на цій божественній основі будується єдність укра-

їнської Церкви. Ми сьогодні хочемо засвідчити, що вся Церква з цілого світу є єдиною з вами, ми єднаємося сьогодні з всіма українцями, які живуть в Польщі і тими, хто є вірними нашої Церкви, ми хочемо засвідчити, що прийняли єдність як великий дар Божий, дію Духа Святого через історію, традицію, страждання, смерть і воскресіння нашої Церкви. Але за цю єдність ми відповідальні всі разом...

Перед благословенням вірних, яким подавав до цілування патріяршого хреста, Блаженніший посвятив ще кількадеметрового металевого хреста, який має бути встановлений на вроцлавському храмі в місце цього, що його знищили під час II світової війни.

Богдан Тхір

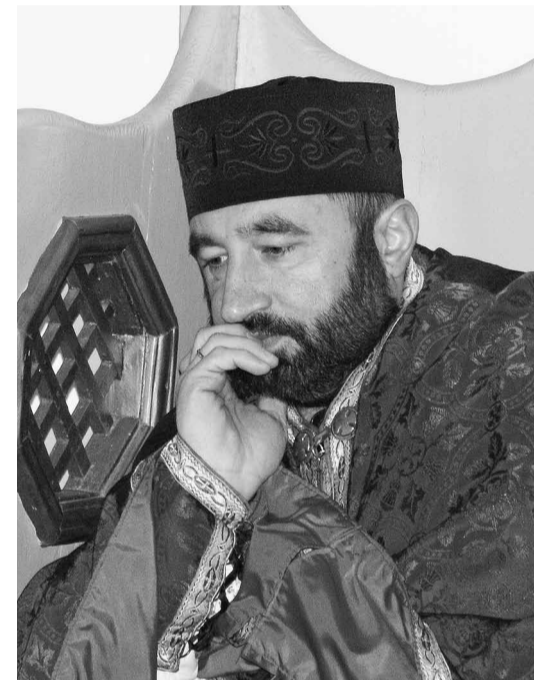
Від Летні до Євпаторії

Отець Богдан Костецький — особа непересічного формату. Він працює священником-настоятелем вірних нашої Церкви в Євпаторії (Кримська область), де очолює зовсім недавно засновану парафію і, власне кажучи, щойно організує релігійне життя українських католиків цього півострову. У Польщі перебував у наших парафіях на запрошення параха Пененжна о. Артура Масля.

Майбутній священник УГКЦ народився у селі Летня Дрогобицького району. Це досить велике поселення, бо проживає у ньому понад 2,5 тис. осіб (в Польщі навіть менші населені пункти мають статус міст). Як згадує, ще коли був школярем, у радянські часи, запитали його, ким би хотів бути, «ксьондзом» — відповів. З цього часу колеги таку йому й надали кличку. Проте після закінчення середньої школи батьки хотіли, щоби син став на шлях навтовика. Так сталося. Здобув освіту інженера-технолога навтових і газових свердлин. Після практики на сході України все-таки вирішив вступити на шлях служіння Церкві. Поступив до Івано-Франківської семінарії УГКЦ, яку закінчив у 2003 році.

У 2004 році був створений Одесько-Кримський екзархат УГКЦ, саме там отець Богдан Костецький з дружиною вирішили працювати за благословенням екзарха владика Василя Івасюка. Поїхали на місії. Разом з отцем з Сімферополя Віктором Гуменюком почали реєструвати парафії по Криму: у Керчі, у Сімферополі, у Джанкої, у Євпаторії. Отець Богдан вибрав для праці Євпаторію. І тут почалися досить круті сходинки. У Євпаторії вірні нашої Церкви щоправда були, але жили у розпорощенні й досі не було ще спроби об'єднати їх в одну громаду. Це завдання випало робити отцю. Треба було з чогось почати й з цим він справився в такий спосіб, що з самого початку купив телефонну книжку та почав телефонувати по людям за алфавітом вибираючи ті прізвища, які видалися йому українськими. На запитання, чи існує тут українська церква, дехто відповідав жартома. Дехто не хотів говорити, але кілька осіб сказали українською мовою, що церкви тут нема.

Зі Львова повернула рекомендована раніше священнику прихожанка, й за її допомогою вони домовилися в одній з бібліотек міста з тими особами, які відповіли по телефону українською. Появилось кілька осіб, дехто відмовився але з іншими почалося формування католицької громади. Перші богослужіння стали відправляти у згаданій бібліотеці. Не тривало це довго, одного разу появилася міліція й стала вимагати посвідки, яким правом люди збираються, бо ж ця громада не зареєстрована. Очевидно, хтось «доніс». З бібліотеки треба було винестися, проте скоро громаду зареєстрували і вона терміново орендувала приміщення, де збирається до сьогодні. Це,

Отець Богдан Костецький.

просто, звичайне помешкання, всього 32,4 квадратних метра. Щонедільні літургії відвідує близько 30 осіб, у великі свята буває більше. Вірні походять з різних областей України — з Галичини, Донеччини, Кіровоградщини, навіть Росії, просто люди, які хочуть бути разом. Парафія молода. Більше половини парафіян це молодь, якої поволі все прибуває й це свідчення, що громада активно розвивається, що в російськомовному й не конче релігійному Криму є неабияким досягненням.

Основна проблема євпаторійської греко-католицької парафії, на що наголошує отець Костецький, це відсутність власного храму. А якраз, нам, що живемо в Польщі, це близька тема, бо ж чому і звідки взялося цих кільканадцять будованих від фундаментів церков, що появилися в нас протягом останнього двадцятиліття (зрештою — кілька ще будемо, маємо плани на чергові)?

Парох скромної греко-католицької парафії Покрови Пресвятої Богородиці в Євпаторії о. Богдан Костецький говорить: Живемо в російськомовному Криму, тут живуть і наші діти, але рідної української мови та Церкви ми не забуваємо, тому і вирішили побудувати першу в Криму українську церкву. Питання будівництва храму було завжди актуальним. Ми неоднократно зверталися до місцевої влади з проханням надати нам в користування якусь споруду, або приміщення.

(Закінчення на 10 сторінці)

У 1947 році храм не поділив долі своїх вірних. Їх виселили, він залишився на місці даючи своїм існуванням свідоцтво того, що були тут колись дбайливі господарі. Нові господарі визначили йому роль магазину рільничих мінеральних добрив, що разом з відсутністю опіки скоро довело храм до руїни.

До Готкова церкву Покрови Пресвятої Богородиці, а скоріше її залишки, привезли з села Купна, гміна Кривча у 2011 році. Стало це можливе завдяки ініціативі вірних пасленської парафії та о. митрага

Андрія Сороки. Звичайно, все відбулося у порозумінні з відповідними адміністраційними та науковими інституціями, без чого така ідея не могла би бути здійснена. Те, що привезли минулого року, поки що переходять, з відповідним ознакуванням, у магазинах одного з парафіян.

Сьогодні для церкви в Готкові підготований вже майдан, на якому стоїть посвячений Митрополитом Іваном Мартиняком прицерковний хрест. Вірні ведуть акцію збирання фондів на реконструкцію храму.

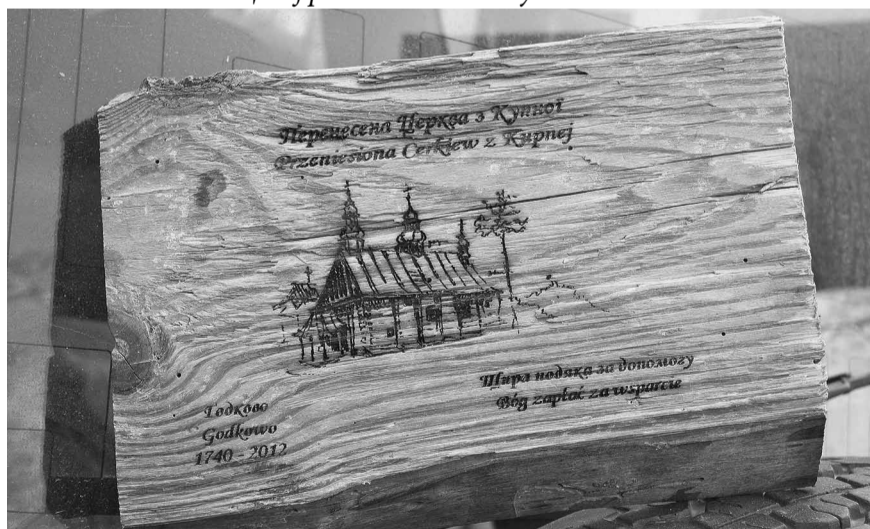
Богдан Тхір

Фрагменти стін давньої церкви.

Цей фрагмент колись був вікном.

Цеголка на відбудову храму.

Залишки стін церкви в Купній. 1970-ті роки.

Дають нове життя церкві

Греко-католики Готкова (Вармінсько-Мазурське воєвідство) підготовляються до реконструкції храму, залишки якого привезли сюди, щоби дати йому нове життя і так, як було колись, славити в ньому Всевишнього рідною мовою в рідному обряді.

КОРОТКА ІСТОРІЯ ЦЕРКВИ П ОКРОВИ ПР. БОГОРОДИЦІ В КУПНІЙ
Вперше село Купна, розташоване в мальовничому терені над Сяном (гміна Кривча) згадане в акті фундації латинської парохії в Кривчі 1398 року під назвою Купенка. Кривча власне в тому році отримала привілей на локацію міста на магдебурзькому праві.

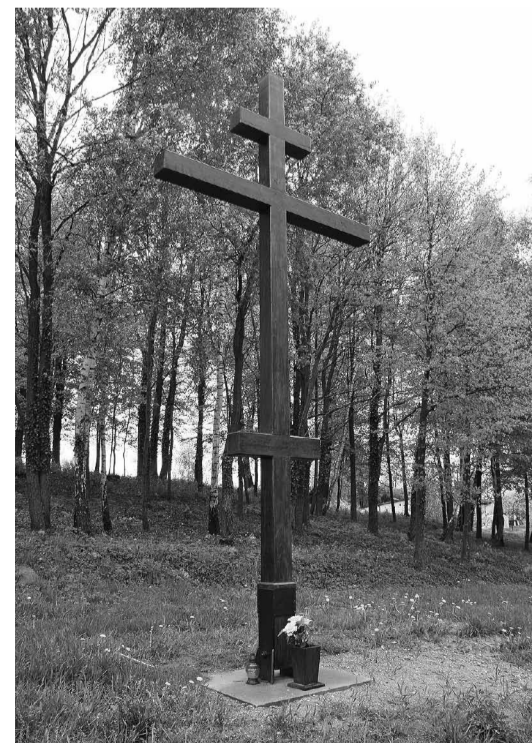
У XV ст. село належало родині Кривецьких, останнім з представників яких у 1508 році був Микола Кривецький. Власне до цього часу відноситься перша згадка про церкву, яка відзначена в податковому реєстрі Перемиської землі 1510 року. В податковому реєстрі 1515 року село вже записане як власність перемиського замку, а пізніше воно переходить до родини Оріховських. Перебуваючи тут, у Купній 1548 року о. Станіслав Оріховський написав книжку «Diatriba Stanislai Orichuij Ruteni contra calumniam, Ad Andream Miekscium Tribunalum ac Equitem Rutenum» («Риторика Станіслава Оріховського русина проти наклепів, до Андрія Мекціона, вершника руського»). Податковий реєстр 1589 року відзначає, що село, власність родини Оріховських розкинулося на чотирьох ланах і в ньому є священник руського обряду — піп. У XVII ст. село переходить до рук родини Красіцьких, а пізніше — Вороновичів і граб'ї Юзефа Пінінського. У другій половині XIX ст. дідичем села був князь Адам Сопіга.

На жаль, не збереглося жодних даних про церкву у XVI-XVIII ст. Дивним видається і відсутність згадки про церкву у податкових реєстрах Перемиської землі за 1628 та 1651 роки, коли село перебувало у власності Мартина Костянтина Красіцького. Відомо лише, що від прийняття унії впродовж всього XVIII ст. парохія Покрови Пресвятої Богородиці в Купній належала до Порохницького деканату. Вже після приходу австрійської влади і проведення нею реформи парохіяльної мережі 1785 року церква в Купній була приєднана як філійна до парохії в Хирині.

Найдавніший з описів церкви походить з церковного інвентаря, укладеного 1839 року: «А. Церква збудована з м'якого дерева, під дахом гонтовим, прикрашеним ззовні трьома залізними хрестами. Довжиною 5 сажнів і шириною 2,5 сажні. Освітлюється через п'ять вікон. Головний вхід з одностулковими дверима на завісах і гаках залізних, що закриваються на замок. Бічний вхід має лише одні двері, закриті поперечною балкою. Стеля з балок і дощок, підлога глиняна. Ліворуч (від вівтаря) є прибудована захристія, яка освітлюється через одне вікно і закривається дверима. Церква є в доброму стані і отаксована на 100 фльоринів. В. Дзвіниця. Побудована при церкві з м'якого дерева, під дахом гонтовим. Має одні двері і сходи. Є в доброму стані. Отаксована на 20 фльоренів. С. Вівтарі. Дерев'яний вівтар з іконою Пр. Богородиці на дереві, з престолом і кивотом, прикрашеним різьбою зі скульптурами святих. Оцінений на 5 фльоринів. У. Образи. 8 образів з дерева з різьбою, оцінені на 1 фльорин». Інвентар підписаний парохом Хиринки о. Семеном Копистинським (перед 1828-†1844). По смерті цього пароха Семен Копистинський, парохія Хиринка з Купною була понижена до рангу капеланії. Адміністраторами капеланії були о. Яків Неранович (1844-1851), о. Амвросій Сетницький (1851-1852) та о. Василь Коциловський (1852-1886). Після відновлення парохії у 1886 році місцевим парохом став о. Василь Коци-

ловський (1886-†1895), а після його смерті пародією завідували о. Володимир Чехович (1895-1896) та о. Володимир Венгрінович (1896-1902). Власне за час завідування останнього при церкві звели нову дерев'яну дзвіницю. Про це повідомляє документ «Реєстр прибутків і втрат церковного майна греко-католицької парохії в Хиринці з філією в Купній після відходу пароха о. Володимира Венгріновича 25 квітня 1902 року». В ньому відзначено: «Філія Купна. Прибутки — нова дерев'яна дзвіниця, гонтами крита вартістю 30 золотих римських і дзвін мосяжний, вартістю 30 золотих римських. Втрати — стара дерев'яна дзвіниця, вартістю 20 золотих римських». Також о. В. Венгрінович переймався проблемою сільського цвинтаря. У 1899 році він звертався листом-проханням до староства про виділення з плебанського ґрунту території для нового цвинтаря в Купній, бо «старий, розташований при церкві вже повністю переповнений і приходиться хоронити померлих чи під самими фундаментами церкви, чи на стежці». Після відходу о. В. Венгріновича у 1902 році парохом став о. Анатоль Хіяк. На час його душ пастирства припала і Перша і Друга світові війни. Після воєнних знищень Першої світової війни старанням пароха церква була відновлена. Ймовірно тоді до західної стіни бабинця добудували ганок. В 1938 році в селі замешкувало 510 осіб, з яких 394 були українцями. Більшість з них переселено після війни у 1947 році під час Акції «Вісла». Останній греко-католицький парох Хиринки і Купної о. Анатоль Хіяк помер під час війни і був похований на цвинтарі в Купній. Церква стояла опущеною і пограбованою.

1955 року, під час інвентаризації пам'яток Перемиського повіту її відвідали і описали Мар'ян Корнецький та Тадеуш Хшановський, майбутні професори історії мистецтва. Їх опис в тому році, описує її стан: «Греко-католицька церква Покрови Пр. Богородиці. Покинена. Згадується у XVI ст. Збудована у 1720 чи 1725 році. Ґрунтовно перебудована по воєнних знищеннях Першої світової війни. Орієнтована, дерев'яна, зрубної конструкції. Загальна довжина 21 м, а ширина 12 м. Короткий вівтар з гранчатою східною частиною, при ньому від півдня квадратова захристія. Ширша нава на плані витягнутого прямокутника, з бабинцем, виокремленим

Посвячений прицерковний хрест у Готкові.

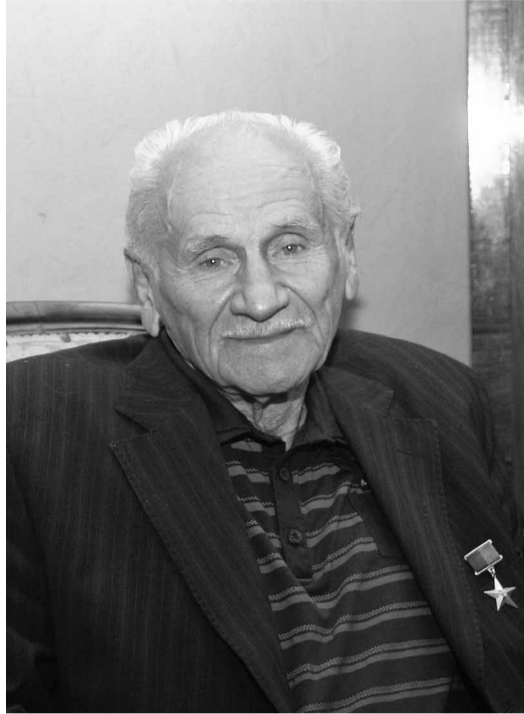
Не стало професора Возницького

Нещодавно Україна попрощалася з видатною постаттю, батьком музеїв та замків Львівщини, Героєм України Борисом Возницьким, який 23 травня на 86-му році життя трагічно загинув у дорожній катастрофі.

Згідно з розпорядженням голови Львівської ОДА Михайла Костюка, на будинках і спорудах органів державної влади, державних підприємств, установ та організацій приспустили державний прапор з чорними стрічками. Львівщина у скорботі...

Міський голова Львова Андрій Садовий повідомив, що розглядатиметься питання про надання Львівській галереї мистецтва імені її легендарного директора — Бориса Возницького. «Це величезна втрата для всієї України, — зазначив Андрій Садовий. — Борис Возницький поклав своє життя на вівтар служіння мистецтву, культурі, музеям... Важко усвідомити, що його уже немає з нами».

«Україна втратила одного з кращих своїх синів, а втратив свого друга, — зазначив

Професор Борис Возницький.

Всі заходи вимагають багато праці та грошей, тому покликано Комітет будови церкви, що буде займатися збіркою фондів та всякими організаційними справами.

Просимо всіх добродіїв вплачувати гроші на наш банківський рахунок:

Parafia Greckokatolicka
p.w. Narodzenia NMP w Pasłęku
ul. Ks. B. Hrynyka 1, 14-400 Pasłęk
BS Sztum F/Godkowo
83 8309 0000 0045 4545 2000 0010
Закордонні в плати:
SGB BANK S.A.
SWIFT: GBWCPLPP
IBAN: PL 83 8309 0000 0045 4545 2000 0010
о. Андрій Сорока та Організаційний комітет будови церкви у Готкові

під хорами. Від заходу прилягає новіший ганок, опертий на стовпи. Всередині церква перекрита пласкою стелею. Над хорами видніється дата «1720». Ззовні стіни стягнені лисицями з рештками гонтового кожухування. Дахи двосхили, криті бляхою і папою. На гребенях три банясті віжечки з ліхтарями, оббиті бляхою. Всередині зберігся образ Благовіщення Пр. Богородиці з середини XIX ст. та барокова скульптура святого Ми-

коли XVIII ст.». Ще ціннішими залишилися світліни, зроблені обома, та рисунок церкви Мар'яна Корнецького. Як видно з опису, дзвіниці вже не було. Покинена людьми церква потрохи руйнувалася і на початок XXI ст. У вступі до міні альбому «Cerkwie Nadsania. Sanok-Przemysł», виданого в Новому Санчі, зазначено: «Зі 160 церков, що були тут до 1944 року збереглося лише 79, з яких одна є в Сяноцькому музеї, а 7 — в стані руїни. Кілька об'єктів треба віднести до аварійних (покинутих), а руїна дерев'яної церкви в Купній практично вже не піддається порятунку». Практично, на цей час збереглися лише руїни стін вівтаря, північної стіни наві і половина західної стіни. Нове життя практично втрачений пам'ятці надала греко-католицька громада Годкова з воєводства Вармінсько-Мазурського, яка згодилася перенести руїни та відтворити церкву у первісному вигляді.

Церква в Купній, після перебудов і розбудов до руйнування, отримала вигляд дещо латинізованого храму, але з чіткою структурою церкви візантійського обряду. Вужчий гранчастий вівтар був традиційно повернений на схід. В ширшій наві, у її західній частині був внутрішньо виокремлений бабинць. До вівтаря від півночі прилягала велика прямокутна захристія, а до бабинця — відкритий ганок на двох колонах, вкритий трисхилим дашком. Рівновисокі стіни наві і бабинця були вкриті двосхилим причілковим дахом, вівтар — п'ятисхилим, з дещо нижчим гребенем. Над західним причілком бабинця, над серединою наві та над вівтарем з гребенів дахів виростили невеликі сліпі восьмерики, вкриті невеликими банями з ажурними ліхтарями, увінчаними маківками з кованими хрестами. Дахи у XX ст. були вкриті бляхою, а стіни, стягнені лисицями під час одного з ремонтів, — кожуховані гонтами. Ймовірно, вже у XX ст., стіни прорізили великими, півциркульно завершеними вікнами, що замінили давніші, прямокутні. Всередині церкву перекривала пласка стеля.

д-р Василь Слободян

Церква у Купній. Стан на 1955 р..

у співчутті третій президент України Віктор Ющенко. — У пам'яті всіх, хто знав цю непересічну і шляхетну людину, він назавжди залишиться енергійним, безкомпромісним, готовим на самопожертву, справжнім ангелом-охоронцем української культурної спадщини. Сумую разом з вами. Нехай Милосердний Господь оселить душу його там, де спочивають праведники».

Директор Національного музею ім. Андрея Шептицького у Львові Ігор Кожан зазначив, що в пам'ять про Бориса Возницького скульптури Йогана Пінзеля повинні показати восени в Парижі у Луврі. Адже Борис Григорович значну частину свого життя поклав на вивчення і популяризацію скульптора Йогана Пінзеля, якого він відкрив Україні та світові. Возницький мріяв показати роботи Пінзеля у Луврі...

Нагадаємо, 23 травня, близько 9.00, Борис Возницький загинув у ДТП. Аварія сталася на дорозі між селами Куровичі та Печенія Золочівського району. Директор

галереї був за кермом автомобіля ВАЗ-2104. За попередньою версією, у нього стався серцевий напад, від чого він втратив керування та виїхав на смугу зустрічного руху, де відбулося зіткнення з автобусом БАЗ, що рухався маршрутом «Під'ярків-Львів».

(apі)

***

Борис Возницький народився 16 квітня 1926 р. в с. Ульбарів Волинського воєводства — тепер Дубенський район Рівенської області. Український мистецтвознавець, директор Львівської галереї мистецтва, кавалер ордена «За заслуги», академік Української академії мистецтва, Герой України (2005), лауреат Національної премії імені Тараса Шевченка (1990), заслужений працівник культури України та Польщі, президент Українського національного комітету Міжнародної ради музеїв (ICOM), доктор Honoris Causa.

Збережімо Храм Возницького!

Йшов подорожній, зустрів людину, яка тесала камінь і гірко жалілася на свою долю: робота у нього тяжка, отримує він за неї жалюгідний гріш... Йде подорожній далі, а там ще один каменетес працює, але цей уже не плаче, зосереджений на тому, що робить. «Що ти робиш?» — запитав подорожній. «Каміні під будівлю готую», — відповідає. Йде подорожній далі, а там на спеці, у пилюці, ще один каменяр працює, ще й співає. «Що ти робиш?» — зупинився здивований подорожній. Чоловік подивився на нього щасливими очима: «Хіба не бачиш? Храм будую!».

Моє знайомство з Борисом Возницьким сталося, як у цій легенді. Багато років тому приїхала у Золочівський замок, щоб зробити репортаж для газети. Фортеця з усіма її спорудами виглядала тоді зовсім не так, як тепер, усе було розвалене й понижене. Але на дорозі до замку якийсь чоловік у робочому одязі, у сірій кепці викладав доріжку. Я привіталася з ним, і не пізнала Возницького. Музейні працівники пояснили мені, хто це був. Мене тоді вразило, з якою теплою підлеглі ставились до свого начальника, як піклувалися про нього. Ми говорили з Борисом Григоровичем про майбутнє Золочівської фортеці та усіх її складових, про те, як відновлювали Олеський замок, і що треба зробити, щоб зберегти Підгорецький замок. Борис Григорович розповідав, як у 60-ті роки він зі своїми колегами-однодумцями рятували унікальні твори мистецтва, в тому числі роботи майстра Пінзеля, буквально вихоплювали їх з вогню чи з-під сокири. Коли він заступив на посаду директора Львівської картинної галереї, фонди її становили 11 тисяч експонатів, зараз їх — у шість разів більше.

П'ятдесят років Борис Григорович був директором картинної галереї, а ходив у простих мештах та старенькому костюмі. На лацкані потертого піджака зірка Героя України виглядала особливо достойно. На якійсь урочистій події, пов'язаній з Возницьким, раптом побачила на ньому святковий під-

жак. Хтось збоку шепнув, що головній особі дня не було що одягнути — терміново чи то шили, чи то шукали напрокат пристійну одіж. Або ще був випадок: як поїхав директор картинної галереї до Франції у старих збитих черевиких. В них і повернувся, бо на «добові» купив мистецькі альбоми.

Чим далі живемо, тим звичнішими стають інші реалії, коли людина приходить керувати якоюсь справою заради того, щоб підняти власний добробут. У цій «схемі» працюють масово — від дрібного клерка до керівників держави. Це вже стало повальним явищем, загальною бідою. Натомість таких, як Возницький, залишається усе менше. Для себе — мінімум, для громади — все. Він залишив по собі величезні статки: заснував кілька музеїв — Олеський замок, Музей книги, Музей-садибу М. Шашкевича, Музей давніх пам'яток Львова, Музей «Русалка Дністрова», Музей Пінзеля у Львові та Музей оборонної архітектури XVI століття «П'ятничанська вежа»... Чотири замки — Олеський, Підгорецький, Золочівський, Свірзький — за його ініціативи утворили туристичну «Золоту підкову»... Загалом — 16 унікальних мистецьких комплексів. Йому багато що вдалося зробити, а ще більше залишилось у планах, бо він мислив категоріями не одного людського життя.

Справа Бориса Григоровича має тривати. Що буде з замками, у яких

(Закінчення на 8 сторінці)

Посвятили пам'ятник блаженному о. Омелянові Ковчу

11 травня на Львівщині у Перемишлянах за участі Глави УГКЦ Святослава Шевчука відбулася Всеукраїнська проща духовенства УГКЦ, присвячена відкриттю пам'ятника блаженному священномученику Омеляну Ковчу.

Понад тисячу священників та єрархів взяли участь у прощі, яка проходила у двох храмах одночасно — у церкві св. Миколая і в новому храмі св. Володимира і блаженного священномученика Омеляна Ковча.

Глава УГКЦ у храмі св. Миколая відправив молебень за участі єпископів. У церкві св. Володимира відбувався початок прощі духовенства і духовна застанова під проводом єпископа-помічника Львівської архієпархії владыки Венедикта Алексійчука.

Опісля всі зійшлися на центральній площі Перемишлян, де наразі проходить Архирейська Літургія.

Глава УГКЦ Святослав звернувся до духовних отців: «Ми скликали Всеукраїнську прощу священників до міста Перемишляни. Дуже дякую усім отцям, які так чисельно прибули сьогодні на цю прощу. Я би дуже хотів, щоб кожен з вас був слугою Божим і батьком для своїх парафіян».

Він наголосив: «Ми сьогодні будемо благословляти пам'ятник Омеляну Ковчу, який стоятиме майже на центральній площі цього міста. Думаю, це відкриває певною мірою той задум Омеляна Ковча, де повинен бути священник у громадському житті. Він завжди навчав і закликав, що священник повинен бути у серці своєї громади. Тоді ми зможемо до того серця промовляти і повести за собою людей».

«Тому сьогодні ми хочемо, щоб голос нашого українського священника справді лунав

у серці нашого народу. Щоб цей духовний батько розумів тих, до кого він проповідує», — додав Глава УГКЦ.

Довідка

Отець Омелян Ковч народився 20 серпня 1884 р. у с. Космач Косівського повіту на Гуцульщині, у священничій сім'ї. У 1911 р. прийняв єрейські свячення. Спочатку душпастирював у Гличині, потім у Боснії. В середині Першої світової війни о. Омелян повернувся додому і у 1919 р. вступив до Української Галицької Армії. Як військовий капелан пройшов через усі негаразди разом зі стрільцями Бережанського коша аж до кінця існування УГА.

У 1922 р. о. Ковча призначено парохом Перемишлян. З приходом нацистської окупації на українські землі, врятував життя багатьом євреям. Публічно перешкоджає німецьким воякам спалити Перемишлянську синагогу, у якій перебували люди. Видає понад 2000 свідоцтв про хрещення, які давали євреям мінімальні шанси на виживання.

Звернувся з листом до Гітлера, в якому засуджував масові вбивства

євреїв і вимагав дозволу відвідувати євреїв у гетто. За ці дії навесні 1943 року був заарештований гестапо і ув'язнений у концтаборі Майданек, де таємно продовжував свою священницьку діяльність.

25 березня 1944 р. був газований та спалений у крематорії концтабору смерті Майданек (нині на терені міста Люблін, (Польща)).

Отець Омелян Ковч до останнього у Майданеку залишався відданим і вірним душпастирем. В одному зі своїх листів, який вдалося передати дітям, він писав:

«Я дякую Богові за Його доброту до мене. За винятком раю, це єдине місце, де я хочу бути. Тут ми всі рівні: поляки, євреї, українці, росіяни, латвійці та естонці. Я єдиний священник між ними. Навіть не можу собі уявити, як тут буде без мене. Тут я бачу Бога, який є один для всіх нас, без огляду на наші релігійні відмінності. Можливо наші церкви є різні, але той самий Великий і Всемогутній Бог править усіма

(Закінчення на 10 сторінці)

Золочівський замок.

Церква у Кутах.

Карточка, що відкривала брами замків

Коли у 2009 році ми відвідали Львів й Західну Україну з метою експедиції історичними місцями та подальшого вивчення унікальної української архітектури сакрального (і не тільки) характеру, на день 13 серпня ми домовилися з Борисом Возницьким на коротку зустріч та інтерв'ю в приміщеннях Картинної галереї, що при вулиці Стефаніка.

Зустріч була доволі коротка, проте залишила після себе глибоке враження, одно з цих же самих, про які часто говоримо, що «на все життя». Очікуючи під дверима галереї професора й ведучу незобов'язуючу розмову з охороною ми десь здалека побачили старшого пана, про якого зразу подумали, що це може бути професор, хоча крім лвів'янина, друга Зенка, ніхто з нас його не знав. Скромної постави, у коричневому піджаку виглядав як десятки, а то й може сотки таких же панів, які кожного дня зустрічаються на проспекті перед Оперним театром, щоби зіграти в шахи. Однак професора Возницького вирізняла з товпи характерна хода, немов у зовсім молодій людини й золота зірка Героя України.

Наша розмова відбулася в просторому кабінеті, який зовсім нагадував музейний виставковий зал, де з години на годину мають одну виставку замінити іншою. Всюди полиці з книжками та альбомами. Книжки на підлозі. В куточку стоячий годинник з маятником, під стінами картини, про які з першого погляду видно, що були намальовані у XVII чи XIX столітті, ікони. До розмови сідаємо у крісла, про які також зразу відомо, що зроблені руками майстрів неарадянських часів.

Трохи понарікали ми на господарів, що у своїх селах нехтують давніми храмами, покидаючи їх, чи «прикрашуючи» пластиковими панелями, роблячи з них тим самим

якісь малосприйнятливий дивацтва. Роблять все заради того, що поруч будують переважно нові, великі церкви, а потім не дуже-то й знають що робити зі старими. Але, сказав професор, подаючи приклад села Кути (Буський район Львівської області), що появилася й починає бути реалізована ідея «храмів пам'яті». Отже, відреставровані церкви, крім основної функції стають місцевими музеями, в яких зберігаються пам'ятки минулого даного села й регіону. Що би не говорити, ідея гарна, щоби тільки скоро не згасла.

Професор Возницький підкреслив добру співпрацю з польськими реставраторами та музейниками. Саме завдяки цьому в Україні щороку рятують від знищення немало творів давнього мистецтва. На закінчення розмови ми дістали від професора (з його ініціативи) невеликого формату карточку з його підписом. Стала вона для нас перепусткою до всіх замків «Золотої підкови Львівщини» — Олесько, Підгірці, Жовква, Свірж, Золочів (правда — замок у Підгірцях лише поволі ремонтують, Свірж стоїть запушений, Жовкву щойно почали відновлювати). Таким способом брами замків без жодних клопотів стали перед нами відкриті й могли ми знімати фільм та фотографувати навіть там, де всім іншим забороняли. Професора Бориса Возницького дуже поважали.

Богдан Тхір

(Закінчення з 7 сторінці)

як не дахи течуть, то електрику вимикають? За який кошт реставруватимуть замки, що є національним спадком? Чи постануть у тих замках музеї? Чи поїдуть до Лувру 15 робіт майстра Пінзеля, які відібрали для експозиції шоківані французькі мистецтвознавці? Чи вдасться реалізувати ідею, щоб Свірзький замок

функціонував як будинок творчості письменників, художників, журналістів? Що буде з львівською міською архітектурною скульптурою, що руйнується? Запитань насправді дуже багато. Криголамом по усіх цих напрямках був Борис Возницький. Хто замінить його? Ми маємо зберегти Храм, який він зводив усе своє життя.

Галина ВДОВИЧЕНКО

Цілюща здравниця...

єднання української нації

Лікареві Миколі Сивому поза 80, але ніхто б йому не дав і 60-ти. Високий, стрункий, бездоганно одягнений, з шевелюрою, майже як у молодика, він далі, від рана до ночі на роботі. Працює головним лікарем в санаторії «Червона калина», якого разом з колективом і державою, є співласником. І засновником.

Уже майже двадцять років, розташований у лісі, в основному серед соснового бору в маленькому селі Жобрин у Рівненському районі, санаторій «Червона калина» несе своїм відвідувачам усіх закутків України і 45 країн світу оздоровлення, відпочинок і розраду. Цей чудовий оздоровчо-відпочинковий закуток протягом двох десятиріч існування відвідало понад 120 тисяч осіб.

Розраду можна знайти й в каплиці, що нагадує малу церквуцю.

Місцевість, де розташований санаторій, з одного боку чудове озеро, дзеркало якого складає 40 гектарів і можна порибалити, з другого боку — окултурена лісопаркова зона, до якої примикає сосновий бір та змішаний ліс, там відпочиваючі збирають гриби та лісові ягоди. Санаторій «Червона калина» манить до себе відпочиваючих сучасним художнім оформленням, комфортом проживання, високим сервісом обслуговування, і, що найголовніше, високоякісним лікуванням та відпочинком. Ділові кола України присвоїли санаторію звання «Лідер України» в санаторно-курортній справі. Санаторій нагороджений срібною Стеллою та дипломом міжнародного академічного рейтингу популярності «Золота Фортуна», отримав теж першу Державну премію по архітектурі серед об'єктів цивільного та громадського будівництва України.

Коли б не відданість цьому закутку і його відвідувачам, коли б відповідно добране місце, санаторій небагато відрізнявся б від тисяч

інших в Україні і світі. Він тимчасом особливий. Особливий тим, що лікує не лише хвороби, але й серце й душу, підсилює любов до рідного.

Протягом минулих майже двадцяти років ми оздоровили коло 120 тисяч людей, у цьому й понад п'ятдесят тисяч дітей, які постраждали від чорнобильської аварії, — говорить з трепетом головний лікар. — Назва «Червона калина» не випадкова. «Червона калина» — це є матір, це Україна, це щирість, це тепло, це любов. Всі найкращі людські якості втілюються в ці маленькі рослини. Адже в неї сік такий, як кров, червоний, а в середині, в кожній ягідці є кісточка, яка нагадує серце. Недаремно ходять легенди зі сторіччя в сторіччя, що сільська дівчина Килина, красива, вродлива, розумна, полюбила багатого хлопця, і він її знехестив. Вона з того горя померла, і на тому місці виросла рослинка. Калина. Ця Килина, ця дівчинка втілювала в собі найкращі людські якості, які передала каліні. Ми згідно з цими якостями виховуємо наш колектив і впевнено йдемо весь час вперед... Завдяки цьому маємо досягнення. Нас знають і люблять, тому й до нас ідуть чи то взимку чи літом.

Майже неможливо перерахувати всіх хвороб, які лікують в цій здравниці. Там оздоровлюють людей з серцево-судинною патологією, патологією нервової системи, опорно-рухового апарату, органів дихання і органів травлення. В санаторії лікують за 130 методами... На території здравниці знайдено цілющі мінеральні води двох видів. На глибині одного кілометра двохсот метрів є вода, як в Карлових Варах — йодо-бромні води три рази солоніші морської води, які використовуються у вигляді ванн при серцево-судинних захворюваннях і захворюваннях опорно-рухового апарату. На глибині п'ятисот метрів, є така вода, як у Миргороді, натрієво-магнітна мінеральна, яка лікує органи травлення... А до цього навкруги ідеально чисте повітря перенасичене киснем, тиша і спокій, що зараз дуже потрібне людям.

Плекана протягом двох десятиріч років «Червона калина», зі своїми природними багатствами, виявилася ласим куском для певних груп чи то політиків чи «бізнесменів», які кількакратно пробували перейняти санаторій. Микола Сивий не хоче про це однак надто багато говорити. Але фактам зазіхань не заперечує.

— «Червона калина» — це вже не тільки державне майно, а майно спільне колективу і нашої держави, — пояснює головний лікар. — І з цим треба рахуватися. Колектив санаторію любить свою здравницю, живе нею, вболіває за неї. І якщо є які-небудь спроби, ми логічним, згідно з законами, ми відстоюємо свої права і в нас усе стабільно, все нормально, люди до нас ідуть. Ми працюємо, співаємо, раді тому, що є в нас така прекрасна здравниця.

Санаторій «Червона калина» ще й відомий... культурний заклад. На його території відбувається ряд заходів, які популяризують пісенне, театральне, художнє мистецтво. Там проходив і престижний Всеукраїнський те-

В «Червону калину» люди прямують завжди — взимку і влітку.

Головний лікар Микола Сивий.

лерадіофестиваль «Калинові острови», а нещодавні організували й триденне свято української патріотичної творчості з участю виконавців з усієї України, і інші не менш важливі події загального плану. Лікар Микола Сивий твердить, що він так сконструйований, що встигає і в цій ділянці попрацювати, що дає йому особливу радість. — Такий характер, таким мене тато

і мама виховали, — додає. — Люблю всестороннє життя.

Санаторій «Червона калина» являється таким місцем де люди єднаються, люблять одне одного, шануються, допомагають. Це база єднання української нації. У цьому переконаний не лише головний лікар, але й весь колектив та люди, які там побували хоч а б один раз.

Степан Мігус, фото автора

Податель сенсу

(Продовження з 1 сторінки)

душі моєї». В молитві йдеться перш за все про страх з приводу «великого множення гріхів», але каяття дозволяє не сумніватися у милосерді Чоловіколюбця. Зі страхом стоїть сьогодні людина перед завітним днем, перед майбуттям, яке стало непередбачуваним. Відчай, розпач, безнадія здаються непереможними. Христова милість діє через Святого Духа, і в наступних рядках цієї молитви просимо: «Духа мудрості твоєї подай моїм мислям, духа розуму даруй моему безумству, духом владичним утверди непевні мої мислі». Як залежить від Святого Духа наше життя, як багато може він змінити чуємо в Степенних утрени шостого голосу: «У святому Дусі причина спасіння всіх; на кого він подихне, того скоро від земного визволяє, окриляє, ростить і догори підносить».

І цей, який здатний окрилити і догори піднести, цей, який є «з Отцем і Сином рівнопоклоняємий і рівнославимий» має в календарі «тільки» понеділок після П'ятдесятниці. Хоч рівний у славі і поклонінні Отцеві і Синові, як

Предтеча день після Богоявлення, має свій «собор» після празника, яким святкуємо об'явлення Святої Тройці. Бо як Хреститель вказував на Христа і до нього провадив, так Святий Дух скеровує історію до Божественного Логосу. Хоч є Утішителем, Царем небесним, Духом істини, скарбом дібр і все наповняє, лишається немов на другому плані, смиренно приховує свій внесок у діло спасіння.

Історія людства, макросторія, складається з мільярдів мікросторій, з життя і пам'яті про життя кожної людини. Годі говорити про сенс історії людства тоді, коли складові цього людства погружені у відчай і втратили почуття євста. Щодня, не тільки у Зелені свята, як Церква кличемо до Отця: зішли твого Духа на нас і на всі дари, які приносимо своїм життям. Ця безперервна епіклеза є джерелом нашого існування. У сам празник П'ятдесятниці, в понеділок Святого Духа пам'ятаймо, що він у силі від земного розпачу визволити, окрилити, і догори піднести.

О. Богдан Панчак

Складаємо щирі слова співчуття
Отцю Романові Малиновському
з приводу смерті

б. п. Батька

Єднаємося з Вами у скорботі та
молимося
за упокій душі усопшого.

Хай спочиває з Богом і миром.

Парафіяни з Битова

Від Летні до Євпаторії

(Закінчення з 5 сторінці)

Не виділили нам і земельної ділянки під будівництво храму. З огляду на це на парафіяльній раді було вирішено зібрати гроші і купити землю під будівництво святині.

З ласки Божої та допомоги нашого Владика така земельна ділянка уже сьогодні є власністю Церкви. На цій ділянці ми хочемо збудувати храм, а в цокольному приміщенні обладнати катехетичні класи — недільну школу сьогодні регулярно відвідує 10-15 дітей. Для людей середнього та старшого віку проводимо біблійні читання, які охоче відвідують прихожани. Все це робимо у піднайнятому помешканні. Тут збирається на репетиції і наш невеличкий церковний хор, щоб вивчати церковні твори.

З початку заснування і до сьогодні наша громада вже дуже багато пожертвувала і далі жертвує на церкву. Придбавши земельну ділянку і утримуючи орендоване помешкання (літом ціна оренди зростає у два рази) прихожани сильно виснажилися фінансово й тому ми просимо підтримки для реалізації нашого проекту будівництва храму. Хочемо побудувати невеликий, але красивий греко-католицький храм в Євпаторії.

Мрія отця Костецького та його прихожан нам зрозуміла. Найвність на поселенні громади та храму, який вона щонеділі, у празники, а то й будні відвідує, засвідчує про її живучість та зберігання усього минулого своєї нації, будівництва прийдешнього.

Ось адреса парафії Покрови Пресвятої Богородиці в Євпаторії:

97407 м. Євпаторія
АР Крим, Україна
Вул. 60 лет ВЛКСМ 2/112, кв. 80
тел. 8 (06569) 5 77 63,
e-mail: pokrov83@mail.ru

Богдан Тхір

Запрошення

Дня 14.07.2012 р. відбудеться черговий (65) Відпуст у Хшанові.

Програма:

9.30 — Молебень до Матері Божої

10.00 — Архидієцья Служба Божа (Митрополит Кир Іван Мартиняк)

- Панахида за + о. Митр. М. Ріпецького

і всі жертви Акції Вісла,

- посвячення води

Сердечно запрошуємо

— Хшаново чекає на всіх Вас!!!

о. Григорій А. Столиця та Парафіяльна рада

Полотна Альтамонте — римо-католикам

Два великі батальні полотна Альтамонте, під які покійний директор Львівської галереї мистецтв Борис Возницький спеціально реконструював експозиційні приміщення у Золочівському та Олеському замках, міністр культури України Михайло Кулиняк має намір передати Римо-Католицькій Церкві.

Міністр прибув до Львова, аби узгодити, зокрема із польською стороною, передачу костелу святого Лаврентія у Жовкві, що належить Римо-Католицькій Церкві, двох нещодавно відреставрованих унікальних батальних полотен, котрі є фондowymi експонатами Львівської національної галереї мистецтв.

Ця звістка занепокоїла не тільки працівників галереї, а й усіх людей, котрим були відомі плани світлої пам'яті Бориса Возницького демонструвати згадані полотна в Олеському та Золочівському замках.

Нагадаємо, фрагмент із недавнього інтерв'ю Героя України Бориса Возницького: «Битва під Віднем» через неналежне зберігання була у жахливому стані вже в середині XIX століття. Тож можна лише уявити, який вона мала вигляд у 60-х роках, коли ми демонтували картину із Жовківського костелу святого Лаврентія, де не було належного температурно-вологісного режиму. Після реставрації Овсійчука, «Битва під Віднем» прикрашала Олеський замок, щоправда, ми показували лише частину змотаної у рулон картини. А «Битва під Парканами» майже 30 років навіть не розмотували! Три роки тому відбулася нова реставрація. Львівські реставратори разом з польськими колегами спочатку зняли прогниле полотно, а оригінал наклеїли на нове, застосовуючи високоякісні реставраційні технології. Також розчистили шар усіх замальовок. Завдяки цьому двом картинам вдалося повернути їх первісний вигляд. Європейський Союз виділив на реставрацію близько 4 млн євро. Картину «Битва під Віднем» виставлять в Олеському замку, а другу — в Золочівському. Наразі в музеях піднімають стелю, аби полотна помістилися на всю довжину».

Довідка:

Твори придворного художника короля Яна III Собеського Мартіно Альтамонте (1657-1745) «Битва під Віднем» (806 x 833 см) та «Битва під Парканами» (886 x 782 см) з жовківського костелу Святого Лаврентія, врятовані свого часу Борисом Возницьким від загибелі, належать українській державі в особі Львівської національної галереї мистецтв і є безцінним та унікальним прикладом батального живопису. У 2008 році картини були перевезені до Варшави на реставрацію, після якої їх демонстрували в тамтешньому Музеї архітектури.

(пісу)

Не біймося «руського мира», будуймо український світ

(Закінчення з 1 сторінці)

— *Ваше Блаженство, наскільки, на Вашу думку, для України небезпечна ідея «руського міра»?*

— Русський мір — це політичний проект, який не має нічого спільного ні з історією, ні з сьогочасними суспільними рухами, які відбуваються в Україні. Сьогодні в Україні про русський мір в контексті суспільного життя говориться як про певний геополітичний проект, який зазнав невдачі. Очевидно, буде тиск політичний, можливо теж і економічний, але я думаю, що ми повинні не так боятися русського міра, як ми повинні будувати український світ. А ми його будемо тоді, коли всі українці, де б вони не знаходилися, чи то в Україні, чи то за її межами, відчували єдність нашої української громади і не піддавалися асиміляції. Тоді, я думаю, що там де ми є, ми лишимося собою і ніякі чужі світи нам не загрожуватимуть. Не йдеться про протипагу русському міру, та якщо ми не будуватимемо свій світ, то за нас хтось це обов'язково змушений буде зробити.

Розмовляв Юрій Савицький

Посвятили пам'ятник блаженному о. Омелянові Ковчу

(Закінчення з 8 сторінці)

нами. Коли я відправляю святу літургію, вони всі моляться. Вони умирають по-різному, і я допомагаю їм перейти цей маленький місточок до вічності. Хіба це не благословення? Хіба це не найвеличніша корона, котру Бог міг положити на мою голову? Це справді так. Я дякую Богові тисячу разів на день, за те, що послав мене сюди. Я більше Його ні про що не прошу. Не переживайте і не тратьте віри у те, що я роблю. Замість того, радійте мною. Моліться за тих, хто створив цей концентраційний табір і цю систему. Вони єдині, хто потребує наших молитов. Нехай Бог змилюється над ними».

«Я розумію, що ви стараєтеся визволити мене. Але я вас прошу цього не робити. Вчора вони вбили 50 людей. Якщо мене тут не буде, то хто допоможе їм перейти через ці страждання. Вони підуть по шляху до Вічності з усіма їхніми гріхами і зневірою, котра приведе їх у пекло. А зараз вони ідуть на смерть з високо піднятими головами, залишивши позаду всі гріхи. І таким чином вони попадуть до вічного міста».

(пісу)

З нагоди ювілею
20-ліття
священничого служіння
складаємо на руки
о. Юлія Кравецького
наші гарячі вітання та молитви,
щоби шлях священничого покликання
стелився пелюстками троянд,
а Всевишній обдаровував Отця
своїми ласками та кріпким здоров'ям.
Бартошичани

Складаємо ширі слова вітання
дорогому Приятеліві
о. Митрату Андрієві Сороці
з нагоди гарного ювілею
25-ліття священства
й бажаємо подальшої радості
та доброго здоров'я
на шляху єрейського служіння
нашій Церкві та народу.
*редакція «Благовіста»
друзі з Гурова Ілавецького*

31 травня Президент Польщі
Броніслав Коморовський
присвоїв звання професора звичайного
о. Ярославіві Москаліку,
греко-католицькому богослову
з Університету Адама Міцкевича в Познані.
З цієї нагоди на руки Отця,
нашого довголітнього кореспондента
та автора цікавих статей до наших видань
складаємо щирі вітання
редакція «Благовіста»

БЛАГОВІСТ — суспільно-релігійний місячник. Видає Українська Католицька Церква у Польщі.

Редагує колегія: **о. синкел д-р Євген Попович, Богдан Тхір** (т) — секретар редакції (тел./факс дом. 89761 0421), **о. Богдан Панчак**

— богословський відділ, **Дарій Гаврилець** — технічна редакція, **о. Роберт Роса** — Вроцлавсько-Гданська єпархія.

Погляди авторів публікацій не завжди сходяться з точкою зору редакції.

Матеріалів не замовлених не відсилаємо. В оправданих випадках застерігаємо собі право виправляти і скорочувати авторські тексти.

Матеріали до публікації просимо висилати у машинописах або у чітких рукописах.

Kuria bp, ul. Basztowa 13, 37-700 **Przemysł**, tel./fax 16 678-78-68

e-mail: kuria@przemyslgr.opoka.org.pl

Kuria bp, Pl. Nankiera 15a, 50-140 **Wrocław**, tel./fax 71 343-94-77,

fax 71 343-94-67, e-mail: konsystoria@wro-gda.opoka.org.pl

Adres «BLAHOWIST»; ul. Kościuszki 28/3, 11-220 Górowo Iławeckie

redakcji: e-mail: blahowist@poczta.onet.pl

Bank Spółdzielczy w Górowie II, Nr 08 8855 0004 2003 0006 3515 0001